

Фесенко Андрій Миколайович
кандидат історичних наук, доцент,
ДВНЗ «Донецький національний
технічний університет»,
Бібік Олександра Миколаївна
магістр релігієзнавства
ГО «Молодіжна Асоціація Релігієзнавців»

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРДЕНУ НІППОНДЗАН МЬОХОДЗІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У ПЕРІОД 2014-2017 РОКІВ

Одним з актуальних питань сучасного українського релігієзнавства є дослідження впливу соціально-політичних процесів 2014-2017 років як на релігійний стан в цілому, так й на історію окремих релігійних громад. Більшість релігійних організацій сучасної України так чи інакше залучаються до соціальних та політичних процесів або шляхом прямої участі в цих процесах, або через їх рефлексію та переосмислення. Наша стаття присвячена аналізу соціальної активності ордену японського буддизму Ніппондзан Мьоходзі.

Орден Ніппондзан Мьоходзі був заснований в 1918 році японським монахом Нітідзацу Фудзі (1885-1985 рр.) – послідовником школи Нітірен. Особливістю ордену виступає його орієнтація на активну громадську діяльність альтруїстичної спрямованості. Мета діяльності ордену – порятунок всього людства у «вік кінця дхарми». Основою практики ордену є проголошення даймоку (рецитація назви «Лотосової сутри» японською мовою: «На-му-мьо:-хо:-рен-ге-ке») під удари барабана. Нітідзацу Фудзі засуджував політику експансії в Японії та закликав до взаємодопомоги і загальної єдності. Поєднавши ідеї ненасильства Ганді зі своєю версією вчення Нітірен про встановлення миру та спокою шляхом затвердження справжнього Закону-Дхарми («ріссьо-анкоку»), Н. Фудзі вважав, що пробудження свідомості окремих людей веде до перетворення всього світу. Після атомного бомбардування Хіросіми (у 1945 р.) в Японії, Індії, Європі та США орден почав будувати ступи, або Пагоди Миру – символи антивоєнного руху.

Перша громада Ніппондзан Мьоходзі в Україні була зареєстрована у Донецьку. Засновником громади став безпосередньо Дзюнсей Терасава – сучасний лідер руху Ніппондзан Мьоходзі в світі. В жовтні 1991 року була зареєстрована громада під назвою «Махасангха» на базі якої згодом сформувався орден Ніппондзан Мьоходзі. Під час свого візиту до України, в жовтні 1991 року, Дз. Терасава прочитав лекцію в коледжі релігієзнавства Донецького університету, з цього розпочавши свою проповідницьку діяльність в країні. Постійний храм з'являється під час одного з його чергових візитів в Україну, в червні 1999 року, коли орден набуває невеличку ділянку землі в Донецьку. До 2014 року Донецька та Луганська області (частково також

Харківська, Київська та Запорізька) залишаються основним осередком діяльності ордену в Україні.

Діяльність ордену в Україні була зосереджена навколо проведення маршів миру (наприклад, в 1999, 2002 та 2006 роках), видання книжок з проповідями Дз. Терасави та будівництва храмів. Одним з основних проектів ордену було будівництво буддійського храму в Донецьку та ступи миру в селі Паньківка Луганської області. Початком проекту спорудження ступи можна вважати 2008 рік, коли громада придбала ділянку неподалік від скіфського кургану в Луганську [5]. Будівництво продовжувалося до 2014 року, коли монахам та членам ордену довелося покинути Донецьку та Луганську області в наслідок активних воєнних дій. Саме цю подію можна вважати початком нового етапу діяльності ордену в Україні.

У 2014 році виходить четверта книга збірки проповідей Дз. Терасави у країнах Євразії – «Територія безсмертя», присвячена рефлексії над світовою кризою, політичними процесами в Україні та ролі цих процесів для розвитку людства цілому. В проповіді, що була прочитана 14 лютого 2014 року в Києві революційні події в Україні 2004-2014 років оцінюються наступним чином: «Події, що відбувалися у центрі української столиці є визначальними для майбутнього всього людства» [3, с. 14]. Особлива увага приділяється героїзму та відсутності страху у людей на Майдані: «Головним, вирішальним випробуванням для всіх стало випробування страхом. І виявилось, що у людей немає страху. Чому? Тому, що вони були готові пожертвувати навіть життям. Це вища, остаточна, досконала параміта-переправа боддिसатви. ...Давній український духовний героїзм об'єднав всіх на Майдані» [3, с. 16].

Весною 2014 року Дз. Терасави разом з послідовниками та монахами ордену почав марш миру по території Південно-східної України [4]. Згідно з вченням ордену, такі марші, зокрема, сприяють встановленню миру та гармонії на землі. Марш закінчився 13 травня 2014 року у селі Паньківка, де буддійський монах так оцінює мету діяльності Ніппондзан Мьоходзі: «Наша практика Лотосової Сутри полягає в тому, що б в епіцентрі цієї кризи, що загрожує війною, і навіть якщо ця війна почнеться і нас оточать великий вогонь та страждання, ми повинні слідувати своїй клятві проявити тут Чисту Землю Будди» [3, с. 41].

Одним з напрямків діяльності ордену 2014-2017 роках є влаштування низки міжрелігійних діалогів [2]. Першим з таких діалогів можна вважати круглий стіл, присвячений ненасильницьким методам супротиву, що відбувся в Києві, 5 жовтня 2014 року, за участю буддистів, мусульман та християн. У 2015 році була проведена мирна акція молитви про мир та спокій в Україні за участю буддійської та мусульманської громади. В інтерв'ю від 20 березня 2015 року, після зустрічі з муфтієм ДУМУ «Умма» шейхом Саїдом Ісмагіловим Дз. Терасави каже: «Зараз є величезні виклики та загрози і для суспільства в цілому, і для кожної людини, для індивідуума. Загроза миру, загроза життю. Сьогодні Україна переживає переломний момент. Як виявилось, ця битва є вирішальною не лише для справжньої демократії і свободи в країні, але і для майбутнього всього людства. Нас об'єднує любов до України, і ми єдині в

прагненні врятувати її народ» [1]. Особливу увагу монах приділяє важливості визнання особистої відповідальності за все, що відбувається: «Ми повинні протистояти цій пропаганді насильства, цієї брехні, що сіє страх і поділ. І перш за все – ми повинні протистояти цьому всередині самих себе» [1].

Покинувши Схід України, орден почав поширюватися у центральних та західних областях. У 2016 році було завершено будівництво Місця Шляху в Ірпені (Київська область), у 2014 році почалося будівництво комплексу у Карпатах, що на даний момент є місцям постійного перебування монахів ордену. Планується спорудити ступу у Черкасах. Активна діяльність продовжується також в Запорізькій області (місце Мелітополь). Важливою подією в історії ордену став також переклад «Лотосової Сутри» українською, який тепер використовується під час церемоній. Монахи ордену продовжують рефлексувати над політичними та соціальними подіями сучасної України та світу, закликаючи до ненасильницького супротиву. Під час одного з останніх приїздів в Україну, в серпні 2016 року, Дз. Тєрасава робив особливий акцент на визнанні відповідальності за те, що відбувається в Україні та світі з боку кожного.

Отже, буддистський орден Ніппондзан Мьоходзі є одною з релігійних організацій сучасної України, що приймає активну участь у соціальному житті країни. Революційні події в Україні 2014 року змусили представників ордену покинути територію Донецької та Луганської області та розширитися на територію центральних та західних областей. Метою діяльності Ніппондзан Мьоходзі в Україні названого періоду є встановлення миру та єдності. Подальша розробка переставленої теми відбуватиметься через більш детальний аналіз діяльності Ніппондзан Мьоходзі на території України та розгляд ролі та місця даного ордену у релігійному житті країни в цілому.

Література

1. Буддистский монах призывает объединиться в борьбе за мир. – URL: <http://islam.in.ua/ru/intervyu/buddiyskiy-monah-prizyvaet-obedinitnya-v-borbe-za-mir>
2. Дзюнсэй Тэрасава-сёнин. Глобальное пробуждение. Возрождение изначальной духовности человечества. Донецк: Каштан, 2006. – 448 с.
3. Дзюнсэй Тэрасава-сёнин. Территория бессмертия. – Львов: Лига-Пресс, 2014. – 236 с.
4. Первые итоги марша мира по Украине. – URL: <http://www.portal-credo.ru/site/?act=news&id=107245>
5. Путешествие в другую реальность. Под Луганском началось строительство буддистской Ступы Мира. – URL: <http://www.0642.ua/news/381641>